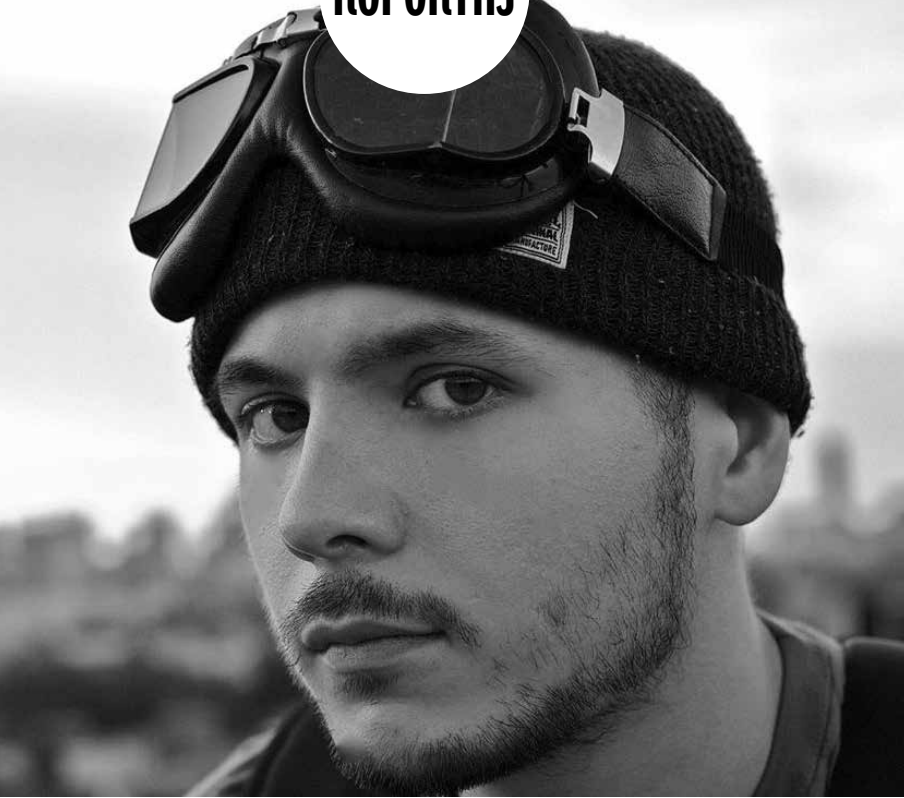

TİM POOL

“Ben hep online oldum.”

Röportaj: Kahraman Halis Çelik
Çeviri: Efsun Namal

RÖPORTAJ

MOBİL GAZETECİLİK

TRTakademi: Mobil gazeteciliğe nasıl ve neden başladınız? Sosyal sorumluluk? Para? Güç?

Tim Pool: Aslında para ve güç olmasını çok isterdim! Tüm hayatım boyunca bilgisayarım vardı! Hayatımın hiçbir döneminde bilgisayarımın ya da İnternet'in olmadığı bir dönem hatırlamıyorum, bu bahsettiğim 80'ler.

Şanslıydım çünkü amcam bu işteydi ve anneme bilgisayarlar veriyordu, arkadaşlarımla çoğunun on ya da on iki yaşına gelene kadar bilgisayarları olmazken ben bilgisayarlarla büyüdüm. Dolayısıyla İnternet'le büyüdüm ve sonrasında da sosyal medya geldi. İlk önce sohbet odalarıyla başladı; sohbet edebiliyor sonrasında da sohbet geçmişini gönderebiliyorduk ve sonra da "Friendster" çıktı, ardından da "MySpace". Dolayısıyla ben hep bir şeyler paylaşıyordum ve hep *onlinedim*.

İlk akıllı telefonumu aldım. O zaman çalıştığım Los Angeles'tan kardeşimi ziyaret etmeye Virginia'ya gittim, bir gün kardeşim geldi ve "Tim, duydun mu? Bir grup insan New York Borsa'sını basmaya kalkışmış?" dedi, ben de "A evet duydum," dedim. "Senin Facebook sayfanda paylaştığın YouTube videosundan izledim, olaylar olurken burada oturduğum yerden izliyordum," dedim.

Otobüs bileti 20 dolardı ve ben gidip Occupy Wall Street hareketini yerinde gözlemlemek için bir haftalık gidiş-dönüş otobüs bileti alacaktım ki son anda fikrimi değiştirdim belki daha erken gelmek isteyebilirim diye tek yön gidiş bileti aldım ve sonuçta sürecin sonuna kadar kendimi orada kalır buldum.

Aslında hiçbir zaman buradan ayrılmadım, şu anda beş yıldır New York'ta yaşıyorum. Protestolar devam ederken yapmaya başladığım fotoğraf ve video paylaşımları hâlâ devam ediyor. Şimdi insanlar Twitter'da ve ben de Twitter'dayım artık.

Bu, gazetecilikle ilgili değildi, bu sadece yapmak istediğim ve yaptığım bir şeydi. Aslında bu bizim hepimizin yaptığı bir şey; hepimiz fotoğraf ve video paylaşımlarında bulunuyoruz ve olan olaylar hakkında konuşuyoruz.

Telefonumun hafızası çok geniş değildi ve bir gün sonra çektiğim video ve fotoğraflarla dolmuştu bile, onları aktarabileceğim bir yer de yoktu, telefonum ölüyordu. Derken "Ustream" mobil uygulamasını buldum, bu uygulama hem canlı yayına olanak tanıyor hem de çektiğim her şeyi çevrimiçi depoluyordu.

Artık bunun için endişelenmeme gerek kalmamıştı. Kalite düşüktü ama en önemlisi orada neler olduğunu kanıtlayacak görüntülere sahiptik. Dolayısıyla telefonumdan orada olanları canlı yayınlamaya başladım ve ek pil alarak telefonumu daha iyi hâle getirdim, sonrasında da bir ya da iki hafta içinde 2.000 takipçim oldu, sonra bu rakam 17 bin ve akabinde 36 bine çıktı ve Park baskına uğradığında bu ânı milyonlarca insana izlettim.

Sonrasında insanlar birden bire benim ne kadar iyi bir gazeteci olduğumu söylemeye başladılar. Ben de kendime şu soruyu sordum: Yaptığım şey gerçekten bu mu? Bilmiyorum. Ben sadece bir şeyleri paylaşıyorum, değil mi? Ve bildiğiniz gibi ben kâr-amacı gütmeyen bir yerde çalışıyorum. Pazarlamadayım ve bir bakıma fon yaratmak için çalışıyorum. Ama aslında yaptığımız iş, temelde satış, ancak kâr-amacı gütmeyen bir yerde çalışıyorsanız bunu böyle adlandıramıyorsunuz. Ve gerçek hayatta gördüğüm bir olayı insanlara anlatırken ya da aktarırken aslında yaptığım bunun bir yan ürünü.

İnsanlara neden belli bir hayır kuruluşuna bağış yapmaları gerektiğini söylerken, aslında onlara bir hikâye anlatıyorsunuz ve sizin tutkunuzu ve hissettiklerinizi hissetmelerini sağlamaya çalışıyorsunuz. Dolayısıyla ben Occupy Wall Street olaylarını deneyimlerken bunu onlara satıyormuş gibi ya da satmalarını istiyormuş gibi hissetmedim, ama tutkumu, o andaki duygularımı yaptığım haberle birlikte aktarmaya çalıştım, böylelikle onlar da benim hissettiğim şeyi hissedebileceklerdi. Bence yapılması gereken de buydu.

İnsanlar bana çok iyi iş çıkardığımı söylemeye başladılar ve aniden tüm haber kanalları, şirketler bana gelmeye başladı. Ben de “Hey bir dakika, durun! Sizin neden bahsettiğiniz hakkında en ufak fikrim yok,” derken buldum kendimi. Tamam, anladım, bu gazetecilik ve hepiniz biliyorsunuz ki benim bunu yapmamın nedeni, bir hacker cemaatinden gelmem. Bilgisayarları olan arkadaşlarım var ve biz bunu yapıyoruz çünkü enformasyonun yayılması ve paylaşılması gerek. İşte bunu yapmamızdaki ana neden buydu.

Sonra bir baktım ki gazeteciler de aynı şekilde hissediyorlar! Kendime dedim ki demek ki bu iş gerçekten böyle yapılıyor. Ama aynı zamanda bildiğiniz gibi Park işgal edildikten bir ay sonra ben ve bir arkadaşım insansız hava aracıyla (*drone*) canlı yayın yaptık.

Benim için olay aslında hep teknoloji ve halkın güçlendirilmesiyle ilgiliydi. Teknoloji ve halkın güçlenmesi. Bunlar beni her zaman en çok heyecandıran şeyler oldu. Şu anda enformasyonun paylaşımı kilit odağımız. Biliyorsunuz insansız hava araçları, *dronelar* yeni bir bakış açısı kazandırıyor bize, mobil teknolojiler enformasyonu her zaman olduğundan daha hızlı paylaşmamıza izin veriyor ve öyle görünüyor ki bu şimdi bize tanınan bir fırsattır, zamanı gelen ve kullanmamız gereken bir teknoloji. Ve tüm bunlar beni bir gazeteciye dönüştürdü.

Tutkuyla bağlı olduğum şey sorunların çözümüne yeni, alışılmamış yollar bulmak ve hikâye anlatmak. Bu ikisi bir şekilde bir araya geldi ve ben yeni teknolojileri alışılmadık yollarda kullanır buldum kendimi.

Türkiye’deyken Google gözlüğünü kullandım ve onunla canlı yayın yaptım; çünkü bir işi yapmanın daha hızlı, daha iyi ve etkili yeni yolları varsa ben onları kullanı-

yorum ve bunları kullanmak beni büyülüyor. Ama hikâyeler anlatmayı, haber vermeyi gerçekten seviyorum. Tüm bunlar beni bir çeşit tekno-gazeteci yaptı. Mobil ve yeni teknolojileri kullanan bir gazeteci.

TRTakademi: Bazıları mobil yayıncılık için geliştirilen uygulamaları “yıkıcı yenilik” olarak tanımlıyor. Napster, Torrent ve şimdi de Periscope. Google Glass, Meerket ve diğer benzer uygulamalarla yapılan paylaşımlar medya şirketleri ve markaları için ciddi telif sorunları oluşturuyor. Tüm bu uygulamalar aracılığıyla yaptığınız paylaşımlar sırasında böyle bir sorunla karşılaştınız mı? Mesela, bir U2 konserini Periscope ya da Google Glass aracılığıyla tüm dünyaya yayınlamak, bu konserin yayın hakları bir TV kanalı tarafından çoktan satın alınmışken, yasal ya da ahlaki bir sorun doğurmuyor mu?

Tim Pool: Evet, kesinlikle doğuruyor! Demem o ki mesela ben habercilik yapıyorum. ABD’de basın için koruma var değil mi? Dolayısıyla sıradan biri bir video çekerse ve bunun haber değeri varsa, bizim bundan haberdar olmamız bir kamu hakkı ve Dolayısıyla bunu basitçe paylaşabiliriz.

Ve bu aynı zamanda ben bir konserden değil ama bir siyasi olay ya da protesto-dan canlı yayın yaparken de aynı, değil mi? Dolayısıyla karşı karşıya olduğumuz meydan okumalardan biri de şu, insanlar oldukça pahalı olan Vegas’daki MMA dövüşlerini Periscope’den yayınlıyorlar. Aslında burada komik bir hikâyeye var. Sorun İnternet’ten canlı yayın yapılmasından önce başlıyor.

Tüm hayatım boyunca kaykay yaptım ve geçmişte de –ki 15 yıl önce– profesyonel kaykaycılar çıkıp gizli bir numarayı filme çektiler. Ve video yayımlandığında herkes çıldırdı, sonunda bu profesyonel kaykaycıların neleri başarabileceklerini gördüler. Ama bir gün Philadelphia’da mobil telefonu olan küçük bir çocuk, bu profesyonellerden birini çekti ve videoyu YouTube’da yayımladı ve kaykaycıların şalteri attı ve bu insanlar için yeni bir terim ürettiler, bu bir argo terim, “Bootleggers” (ABD’de ünlü içki yasağı döneminde içki kaçakçalarına verilen isim).

Bu ismi onlara taktılar, çünkü çekilen filmleri önceden çalıyorlardı. Dolayısıyla buna verilebilecek cevap basitçe şu: Bu sorun İnternet’ten yapılan canlı yayınlara ilgili değil, bu sorun her gün daha fazla insanın medya üretimi, film çekme, haber verme ve paylaşma yapmasıyla ilgili; bu her yönden gelecek.

Sonuçta MMA’nın yaşadığı sorun sadece İnternet’ten canlı yayın yapılması değil, ancak arkadaşlarımdan duyduğum kadarıyla, çünkü ben bizzat gidip görmedim, MMA izleyicisi, katılımcısı yani MMA fan cemaati video paylaşmayı seviyor. Video kaydı yapıyorlar ve birlikte edit yapıp, hey şu yaptığımız dövüş kliplerine bir bak-sanıza diyerek paylaşıyorlar. MMA “Bunları kapatın, yayından alın, bunlar çalınmış içrektir ve bizim kârımızı baltalıyor,” diyor.

Napster'dan bu yana önce müzik sonra video ve sonra da canlı yayın geldi. Bu hep aynı çözülemeyen sorun. Ama bence bunun bir başka ilginç yönü daha var. Fotoğraflar. Ben ve iş ortağım bir uygulama geliştirdik: Tagg.ly.

Çünkü haber organizasyonlarında birini haber yapması için dışarıya yollayacaklar ve o kişi telefonuyla bir resim çekecek ve paylaşacak ve bu İnternet'te yayılacak. Ama bir düşünün CNN ya da başka büyük bir şirket bir fotoğraf üretecek ve bunu çeken yazmayacak. Ve bu fotoğrafı milyonlarca kez paylaşacak, fotoğrafı çeken çok öfkelenecek, CNN de yayımladığı fotoğrafın altına sahibini yazmadığı için. İşte tam da bu noktada biz bu uygulamayı yaptık.

Markayı ve fotoğrafı içerikteki bağlamına oturtmak, uygulamanın yaptığı bu.

Bu sorunu çözmek için attığımız ilk adım buydu. MMA ne yapabilir dersiniz, insanların aracılığıyla çekim yapabileceği, içeriği markalaştıracak resmî bir uygulama yapabilir ve böylelikle süreci kontrol edebilir.

Dolaşıma giren tüm içeriği yayından kaldırmak yerine, Napster ve MP3'ü dava etmek gibi, durumu kucaklamalı ve yeni bir yol olarak tekrar işler hâle getirmeli. Bu yolu deneyebilir ve keşfedebilirler. Bu gerçekten ciddi bir meydan okuma.

TRTakademi: *Sizin haberciliğe yaklaşımınız hâlihazırdaki ana akım medyadan farklı. Yönteminiz daha mobil, daha etkin ve daha bağımsız. Sizce mobil gazeteciliğin yaygınlaşması medya kartellerinin sonunu getirir mi?*

Tim Pool: Sanmıyorum. Buna evet ve hayır diyeceğim. Sahada haberciliğin nasıl yapıldığıyla ilgili büyük bir değişime şahit olacağımızı düşünüyorum ve Al Jazeera plus bunun iyi bir örneği. Vice da bunun iyi bir örneği. Bildiğiniz gibi ben Vice'dayken biz mobil canlı yayına başlamıştık ve aynı zamanda gazeteciydik. Drone-canlı yayını, bu teknolojiyi kullanmak ucuz ve kompakt bir iş.

Bence geleneksel gazetecilik bu mobil gazetecilik, yurttaş gazeteciliği ortaya çıktı diye yok olacak değil. Sokakta köpeğini gezdirmek için dolaşan biri kendini o anda meydana gelen bir uçak kazasını çekerken bulur. Bu yurttaş gazeteciliğidir. Gazetecilik yapmak için hiçbir niyeti yokken, öylesine gitti oraya, böyle bir amaçla gitmedi, denk geldi ve hemen çekti.

Ve şimdi de, kocaman kamera teçhizatları yerine, iPad ve mobil telefonlarına tutkun ve tutulmuş gazeteciler görüyoruz, çekiyorlar ve yüklüyorlar.

Ama uçak kazasına dönersek. Birinin gidip müfettişlerle deliller üstüne konuşması, diğer şirketlerle birkaç röportaj yapması gerekecek, işte bu asla kaybolmayacak geleneksel gazeteciliktir. Mobil gazetecilik asla bunun yerine geçemez.

Geçen birkaç yılda üzerine düştüğüm konu kısa ve uzun belgesel filmler. Çünkü bildiğiniz gibi ben Ferguson'da çalışıyorum ve orada olanları çekebilirim, ancak gerçekten gazetecilik yapmak istiyorsak insanlarla röportaj yapmak ve olayların

niye böyle geliştiğini ve sonrasında ne olduğunu bulmak zorundayız.

TRTakademi: *Ana akım medya pek çok içsel ve dışsal kontrol mekanizmasına sahip. Bağımsız olamayacakları kesin kurallar var. Onlar bu kurallara uyararak yayın yapıyorlar. Dijital gazeteciliğin doğrulanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve nitelikli olup olmadığına dair tartışmalar hâlâ devam ediyor. Sizin kendinizin riayet ettiği yayıncılık prensiplerinizi ve oto-kontrol yöntemlerinizi var mı? Bir haberi yayına hazırlarken hangi nitelikleri arıyorsunuz?*

Tim Pool: Bir haberi yayına hazırlarken herkes gibi ben de uzun bir hazırlıktan geçiriyorum. Dolayısıyla bir YouTube videosu ya da belgesel yaparken standartlarımız var. Ne diyeceğimizden emin oluyoruz, gerçeklik doğrulamaları ve tüm diğer, herkesin yaptığı normal sürecini işletiyoruz.

Mobil olmak bir meydan okuma aslında. Çünkü insanlar gerçek zamanlı haber veriyorlar. Dolayısıyla doğruluğu kontrol etmeye imkân yok. Boston bombalama olayında bunun bir örneğini gördük, şirket adı vermeyeceğim, ABD’deki şu çok büyük haber *network*lerinde çalışan birisi, bir ismi *tweet*ledi ve bu büyük bir söylentiye yol açtı. Bu gerçek bir şirketten gerçek bir gazeteci olduğu için doğru olmak zorundaydı, çünkü biz bu büyük şirketlere güveniyoruz. Ama bilgi yanlıştı. Geleneksel medyada yayıncılığa gelince eğer *New York Times*’a makalenizi gönderirseniz oraya varmadan birkaç kanaldan geçiyor. Bir dizi güvenlik ağı var.

Ama aynı makaleyi Twitter’da yayınlamak istersen, hesap senin Twitter’daki hesabın, sadece gönderiyorsun. Hiç kimse kontrol etmiyor. Hatalı olabilirsin. Yasal olarak bakman gerekmiyor, avukat değilsin. Sonuçta içinde olduğumuz durum bu. Yurttaş gazeteciliği, bağımsız gazetecilik bence her zaman bu sorunlarla boğuşacak. Sosyal medyadaki yalan haberlerle ciddi büyük sorunumuz var. Sahte *viral* makaleler, sığ bloglar, insanlar bunları paylaşıyor; çünkü dünya görüşlerine uyuyor.

Özellikle şimdi seçim döngüsüne girdiğimiz şu günlerde. Birisi Donald Trump’ın gerçekten Hitler’e benzediğine dair bir makaleyi gönderebilir ve herkes bunu paylaşır ve bu haber hâline gelebilir, ancak tüm bunlara neden olan 17 yaşında bir çocuğun doğru olup olmadığı bilinmeyen oradan buradan bulunduğu birkaç bilgiyi derleyerek blog’unda makale olarak yayımlamasıydı ve şimdi bir gerçeklik hâline geldi.

İşte karşı karşıya olduğumuz şey bu, bize meydan okuyan şey. Geçmişte ve bugün hâlâ şirketler doğruluklarından emin olmak için sıkı bir şekilde çalışıyorlar. Sonradan geri çekecekleri hiçbir haberi vermek istemiyorlar. Bu, güvenilirliklerini sarsacak bir durum.

Ama ben şimdi bir blog açabilir ve Donald Trump’ın şu ya da bu olduğunu söyleyerek tonlarca para kazanabilirim, deliler gibi paylaşılır. Dolayısıyla bu da aynı

sorunun başka bir parçası.

Bloggerlar ve bağımsız gazeteciler için büyük sorun şu... Ben hakikati söylemekten hoşlanıyorum, değil mi? Karanlıklar üzerine ışık tutmaktan. Ama bunu yaparak para kazanmak biraz zor. Çünkü ortalama insan hâlihazırda inandığı şeylere karşı daha hassas. Dolayısıyla eğer biri hükûmetin kötü olduğunu söyleyen bir makale görür ve kendisinin de hükûmetle ilgili kötü deneyimleri varsa, hemen “tabii ya biliyordum” diyor. Okuyor ve paylaşıyor, böylece bu makale para kazanıyor.

Ama bir makale daha dengeli yazılmış ve her iki tarafın da görüşlerine yer veriyorsa, bununla kimse ilgilenmiyor.

Çünkü böyle bir makale insanlara durumla ilgili kötü ya da iyi şeyler hissettirmiyor. Bu büyük bir meydan okuma. Bir görüşe sıkı sıkıya bağlı takipçiler oluşturmak kolay. Şu anda *online* medyada gördüğümüz büyük eğilim bu: Hepsi kanaat, görüş bildirme üzerinden yürüyor. Çünkü bu daha iyi satıyor, daha çok para ediyor.

Sosyal medya için de aynı şey geçerli. Kendilerine gazeteci diyen ve sadece kendi kanaat ve görüşlerinden oluşan gönderileri sosyal medya hesaplarında paylaşarak bir ay içinde 300 bin takipçiye ulaşan insanlar tanıyorum.

Sonra da 10-20 yıldır meslekte başarıyla kalan gazetecilere bakıyorsunuz, sadece 7 bin takipçileri var; çünkü gerçekleri bulmaya çalışıyorlar ve dengeli olmaya gayret ediyorlar.

TRTakademi: *Occupy Wall Street, Gezi Parkı, Ferguson, Baltimore ve benzeri kitle-sel hareketlerde yaptığınız dijital gazetecilikle tanınıyorsunuz. Bu olayları haberleştirirken ne tür teknik ve yasal sorunlarla karşılaştınız?*

Tim Pool: Genel anlamda, yasal olarak Chicago’daki NATO protestolarını haber yapmak için oradaydım, bir anda arkadaşlarımla ben siyah bir cip ve Chicago polisi tarafından çevrelendik. Kredi kartlarımızı, pasaportlarımızı aldılar ve bizi sorguladılar, arabamızı da aradılar. Ayrıca kaldığımız apartmandan öğrendiğimiz kadarıyla oraya polis gelmiş ve evi aramış. Bunun doğru olup olmadığını bilmiyorum. Ama şunu söyleyebilirim ki silah zoruyla alıkonulduğumuzu gösteren bir video var.

Gazetecilerin büyük çoğunluğu çatışma alanlarından haber verirken bu tarz şeylerle karşılaşıyorlar. Geniş anlamda yasal bir problemle hiç karşılaşmadım. Ama çektiğim görüntüler mahkemelerde insanları aklamak için polise karşı kanıt olarak kullanıldı.

Teknik sorunlara gelince, bir yere gittiğinizde cep telefonunuzun çekmediğini ya da başka bir nedenle çalışmadığını görürsünüz. En büyük sorun bu. Dolayısıyla pek çok farklı teknoloji denedim. *Wifi* noktalarına antenle erişmeye çalıştım. An-

cak şu anda bunun için yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Bu teknoloji tamamıyla yerleşene kadar her zaman bu tür problemler olmaya devam edecek.

Mobil gazeteci olarak benim yaşadığım en büyük teknik sorun bu ağ tıkanıklığı. Şimdi pek çok şirket şu pahalı sırt çantalarından alıyor, hani 16 tane modem taşımaya izin veren, dolayısıyla daha iyi bağlantı bulacaklarını sanıyorlar, ama onlar bile ağ tıkanıklığına takılıyorlar. Bu karşılaşılan en büyük sorunlardan biri. Bununla beraber pek çok şirketin bulduğu yol az daha ilerideki baz istasyonunu aramak oluyor, sinyal zayıf bile olsa en azından çalışıyor. Bu sorunu böyle aşıyorlar.

Bir diğer sorun elektrik ve şarj. Yanımda bir avuç pil taşıyorum. Donanım konusunda teknik sorunlar çoklukla bağlanmakla ilgili. Yazılımda ise daha çok kullanıcı odaklı. Sosyal medya çok akışkan bir mecra. *Periscope* çok hızlı büyüyor ama şu anda Facebook paylaşımları daha önde. Yayın yaparken kullanabileceğiniz tek bir platform yok, çünkü sürekli değişim hâlinde.

Ve mobil uygulamayla yaşadığım bir sorun da canlı yayın. *Live stream* (internet'ten yapılan canlı yayın) mobil uygulaması, bana göre, bence, canlı yayın için geliştirilmiş en iyi mobil uygulama. Filitresi var, dijital *zoomu* var, *bit* oranını söylüyor ve *datanızın* ne kadarını kullandığınızı söylüyor. Böylece canlı yayınınızın ne zaman sona ereceğini ya da kapanacağını biliyorsunuz.

Periscope bunun birazını yapabiliyor. Karta kaydedebiliyorsunuz ve biraz daha bilgi görebiliyorsunuz, ama çok kısıtlı yine de. *Desktopta* izleyemiyorsunuz, *Periscope* için hâlâ çok erken. Teknolojisi biraz zayıf ve sınırlı. Ben daha çok Twitter'da takipçilerim için kullanıyorum. Facebook paylaşımlarım belki de bunların arasında en az gelişmiş olanlar. Hiçbir veri yok. Ama herkes Facebook'da. *Periscopeun* daha küçük bir izleyicisi var ve sınırlı teknoloji kullanıyor. Kullanmak istiyor muyum?

Facebook gönderilerim en zayıf teknolojiyi barındırıyor ama en geniş izleyici kitlesine orada sahibim. Bu da bir meydan okuma. Ve gün bittiğinde dünyadaki en iyi uygulamaya sahip olsanız bile eğer hiç kimse kullanmıyorsa gerçekte bir uygulamamız olmuyor. Bu yüzden Facebook kullanmaya başladım.

TRTakademi: *Sizi çoğunlukla haber yaptığınız kitlesel olaylarda protestocuların tarafında görüyoruz. Onların arasından haberlerinizi veriyorsunuz ve onların bakış açısıyla. Bu durum, eylemcilerle aynı fikirde olmayanları ya da onları durdurmaya çalışan otoriteyi göz ardı ettiğiniz anlamına gelir mi? Bu, sizin tarafsızlık ilkesini ihmal ettiğiniz anlamına mı gelir? Bu konuda fikriniz nedir?*

Tim Pool: Kendim olmaya çalışıyorum. Şunu destekliyorum ya da şuna karşıyım demeyeceğim. O anda ne görüyorsam benden onu duyuyorsunuz. Burada mesele şu: Eylemcileri bastırmaya çalışan hükümetler ya da yetkililerin basına nasıl

davranacaklarını gösteren, uymak zorunda oldukları protokoller var. Dolayısıyla ben onlara gidip “Sizin aranızda ilişebilir miyim?” desem bana “Hayır” derler. Kamuyu bilgilendirmekle görevli memurlara gitmemi söylerler. Onlar da “İşte sahip olabileceğiniz ses dosyası bu kadar olmalı” diyecektir. Bu da şu anlama gelir: Sahada haber verirken yapabileceğim tek şey ne oluyorsa onu izlemek.

New York’ta Occupy Wall Street olayları sürerken eylemciler yanıma gelip “Ya bizimle bizim için yalan söylersiniz ya da günah bizden gitti,” dediler. Propaganda yapmayı reddettiğim için üç kere saldırıya uğradım. Eylemciler polise karşı yapacakları bir harekette bulunacaklarsa kameramı kapatmamı ve sadece polis onlara saldırırken filme çekmemi istediler. Onlara şunu dedim: “Kameram her ne görüyorsa onu gösterir, ne görüyorsam onu gösteririm. Nokta.”

Bu şu demek, bazen protestocular bazen polis. Ama biri ya da diğeri değil. Ama dengesizlik şurada; ben eylemcilerle ya da ideallerini paylaşmak isteyenlerle yakınlaşabilirim, ama polis bunu hiçbir zaman istemeyecektir.

Bu algısal bir dengesizlik yaratıyor. Pek çok insanın ağzından eylemcilere yakın olduğumu ve sadece tek yanlı haber yaptığımı işittim, tepkim hep şöyle oldu: “Polise her zaman sizinle gelebilir miyiz diye sordum ve cevap genellikle ‘Hayır,’ oldu.” Bir tarafta kalmaya zorunlu olduğum doğru, ama o tarafı tutmak zorunda değilim. Anaheim’de isyanlar devam ederken polislerin olduğu yerden izlemek ve kayıt yapmak zorunda kaldım; çünkü polis ayırım gözetmeksizin ateş ediyordu. Polisler bana silahlarını doğrulttular. Bunu şöyle tanımlıyorum; benim canlı yayın ekranımdan gördükleriniz orada bulunmamdan kaynaklananlar. Bu benim haklı olduğum anlamına gelmez. Size gösterdiğimin mutlak gerçek olduğu anlamına da gelmez. Görmediğiniz daha pek çok yan vardır. Polisin perspektifi de buna dâhildir. Çünkü polis onlarla hareket etmenize izin vermez.

TRTakademi: *Mümkün olan teknolojik araçları etkin bir şekilde kullanarak tek-adamlık medya şirketi gibi çalışıyorsunuz. Bu yeni gerçeklik daha fazla enformasyon edinmek için gerekli olan özgürlükleri genişletti mi ve bu yeni gelişen özgürlük medyanın daha ileri derecede demokratikleşmesine yol açar mı?*

Tim Pool: Evet, teknoloji medyanın demokratikleşmesine yol açacaktır; ama sonrasında iş yine de yayıncıda bitecek. Sıradan biri müthiş bir olayın videosunu çekebilir ama eğer onu nasıl pazarlayacağını bilmiyorsa, nasıl yayımlayacağını bilmiyorsa, sınırlı sayıda insana ulaşacaktır.

Teknoloji var olsa bile hâlâ yetenek aşılması gereken bir engel olarak duracaktır ve şimdilerde çok fazla sayıda büyük yayıncı bilgisayar korsanları istihdam ediyor bünyelerinde, bu korsanlar nasıl başlık atacıklarını, daha fazla kişiye ulaşmak için gönderileri ne zaman paylaşmaları gerektiğini bilen profesyoneller. Bu tarz insanlar her zaman para için çalışırlar.

Ama aynı zamanda her zaman her işte denge de var, eşit ve zıt tepkiler aynı anda geliyor. Gerçekleri insanlarla paylaşmak için daha fazla fırsata sahibiz ama aynı zamanda daha fazla kazanmak için onlara yalan söyleme fırsatına da sahibiz. Daha önce söylediğime benziyor; pek çok şirket propaganda yapıyor, tıklanmak için yem atıyorlar; çünkü şimdi paylaşmak yayımlamak kadar kolay ve siz doğruyu yayımlarken başkaları da yalanı yayımlıyor ve her ikisi de aynı zamanda var oluyor. Gerçek ve yalan aynı alan için rekabet ederken medyanın demokratikleşmesinden bahsedebilir miyiz? Evet, daha fazla sayıda insan medya üretiyor ama yine bu aynı insanlar para için yalan da söyleyebilirler. Sonuçta yine duvara toslamış oluyoruz.

TRTakademi: *Mobil gazeteciliğin geleceği tartışılıyor. Hollanda Gazetecilik Vakfı tarafından yayımlanan bir rapor, dört farklı senaryo içeriyor. Buna göre, hem gazeteciliğin bireyselleşmesi hem de medya organları hâkimiyeti olasılıklar arasında. Mobil gazeteci olarak bu endüstrinin geleceğini nasıl görüyorsunuz?*

Tim Pool: Geleceği tahmin etmek isterdim ama bunu yapabileceğimizi sanmıyorum. Bir deneme yapsaydım potansiyeli en yüksek olanlara bakardım. Söyleyebileceğim şey şu, bence Facebook her şeye sahip olacak.

Hâlihazırda çok fazla sayıda şirket her şeyden fazla Facebook videolarına odaklanmış durumda. Canlı yayınlanan Facebook Mention'ları diğer her şeyi alaşağı ediyor. Facebook nasıl çalışıyor diye baktığınızda, bu medya devriminin başlangıcında İnternet'le yaşadığımız sorunla aynı: içerik üretecek sayıda çok insan olması. Bu yeni fırsatın aynı zamanda insanları oyuna dâhil etmesi.

Şimdi bu YouTube kullanıcıları medyatik ünlüler hâline geldi. İnternet'ten yapılan canlı yayınlar, yayıncılığı altüst ediyor. Ama zaman geçtikçe daha fazla sayıda insan içerik üretir hâle geliyor ve sürünün önünde olmak, öne geçmek için para ödemek zorunda kalmaya başlıyorsunuz. Bugün Facebook'a gidip kendi yaptıkları videoları herkesin önünde yayınlamak için para ödeyen şirketler var.

Bu aslında şu demek, İnternet'ten önce yayıncılık yukarıdan aşağıya düz bir çiziyken, en tepedekinin diğer herkese yayın yaptığı, diğerlerinin de dinlediği; İnternet devrimi temelde geniş bir tabaka yarattı, bu geniş demokratikleşmiş alan işte insanların paylaşım yaptıkları alan.

Ancak şimdi daha fazla içerik yaratıldıkça ve üst üste yığılmaya başladıkça, yine piramide varır bulacağız kendimizi.

Çevrimiçi alana hükmeden ve yayıncılık yapabilen, en tepede yer alan çok güçlü medya şirketleri hâlâ olacak ve hâlâ yeni keşfedilen içerik de olacak. Ama bence büyük şirketler hâlâ her şeyi kontrol edecekler. Piramidi tersine çevrilmiş olarak göremeyeceğiz bence.

Facebook ve Google birer yayıncı olduklarının farkına varmaları gerek. Bu uzun süredir devam eden bir tartışma. Facebook kendi platformunda üretilen ve paylaşılan bir içeriğe sahip. Dolayısıyla Facebook bir yayıncılık platformu. Kesinlikle. Başta görünmek için üç milyon beğeni alan sayfalarla fotoğraflarını paylaşacak on kişi bulamayanları gördüm.

Bu şu anlama geliyor, büyük şirketler, herkesin önüne geçmek için reklama büyük paralar harcayacaklar ve her şeyi kontrol eden güçlü ve elit medya şirketlerinden oluşan yeni bir sistem kurulacak.

TRTakademi: *Bugün dijital gazeteciliğin karşılaştığı en hayati sorun, haberlerin bir doğrulama/süzme/denetleme sürecinden geçmemesi. Bu durumun okuyucuların dijital gazeteciliğe olan güvenlerini sarstığına dair iddialara ilişkin görüşleriniz neler?*

Tim Pool: Bence ortalama insan bunun hakkında gerçekten düşünmüyor. Bunu yapmalarını gerçekten bekleyemezsiniz. Herkes onların özel olduğu üzerine kuruyor oyunu. Mesela havaalanında çalışan biri ya da bir tamirci; günlük olarak işleriyle ilgili gelişmeleri takip etmek istiyorlar, yeni çıkan arabanın hangi yeni parçaları üretilecek ve kendi yaptıkları işler hakkındaki yenilikler. Öğrenmek istedikleri bu.

Okudukları makalenin doğru olup olmadığını düşünmüyorlar ya da makalenin sponsor aracılığıyla yayımlanıp yayımlanmadığını. Ama şunu söyleyeceğim, insanlar bir makalede ya da yazıda "sponsorlu" ibaresini gördüklerinde güvensizlik duymaya başlıyorlar. Kendilerine "Dur bir dakika eğer birileri benim bunu görmem ve okumam için para ödemişse o zaman burada bir şeyler dönüyor," diyorlar.

Viral yazılar, makaleler ki bunlar daha sorunlu olmalarına rağmen, daha fazla güven duyuluyor. Çünkü genellikle büyük şirketler sponsorlu içerik üretiyor ve bu şirketlerin hukuk bölümleri ve standartları var. Öte yandan, *viral* makaleler, yazılar genellikle duygusal yönden doyurucu oluyorlar, ama aynı zamanda tonlarca bilgiden eksikler ya da *viral* olarak dolaşıma girmeleri çok yanlış sonuçlara yol açabilir.

Örneğin kardeşim çevrimiçi pazarlama yapıyor. Doğru ya da yanlış olduğunu umursamadığı içerikler üretiyor, istediği sadece insanların onu görmesi. Yüz milyonlarca görüntülenme. Ama cumhurbaşkanlığıyla ilgili bir haber metni hazırlıyorsanız 50 ya da 200 bin insan görüyor.

Dolayısıyla büyük şirketlerin nasıl paylaşım yaptığı hakkında düşünmek istiyorsanız olay şöyle işliyor: Sürünün önüne geçmek istiyorlar, maddi hata barındırmayan altın standartta içerik üretmeye çalışıyorlar, sizin aklınızı çecek ve okumanızı sağlayacak ve kanaat içermeyen enformasyon barındıran içerik. Ama eğer ürettikleri bu içeriğe sponsor olurlarsa o zaman da güvensizlik oluşturuyor bu durum.

TRTakademi: *Droneların (insansız hava aracı) dijital yayıncılık ve dijital haber toplama amaçlı kullanımını hakkındaki yasal düzenlemeler tüm dünyada konuşuluyor. Sizin gazetecilik yapma tarzınız bu durumdan nasıl etkilenecek?*

Tim Pool: Bence *dronelar* bir yenilik. Onlarla çalışmaya başladığımdan beri bunu söylüyorum. Arkadaşlarımla yaptığım *droneları* göstermem ya da sunmam için istekler aldım. Ama gerçek şu ki bir haber verirken *drone* kullanmanız gereken çok az durum var. Belgesel çekseniz bile *drone* ile çektiğiniz sahneler daha fazla sinematik olmuyor.

New York'ta protestoları aktarmak için sahadaydım. *Drone*umuz vardı ve uçtuk, ama hemen akabinde fark ettik ki bunu yapmamalıydık. Bunu yapmak için hiçbir neden yoktu. Tamam, çok havalı görünüyordu. Bunu yaptığımızı söyledik ve herkes bundan büyük heyecan duydu. Ama sonra bir baktık ki bu görüntüler hiç de özel değil. Gerçekte enformasyon namına bize ne veriyor? Kafa sayısı, belki? Ama demek ki bir *drone* yollayıp kafa sayabilir ya da basitçe merdivenleri çıkararak da aynı resmi çekebilirsiniz.

Bence nihayetinde yeni bir icat olmayıp sadece havalı ve yeni görünen teknolojiye karşı uyanık olmalıyız. Pek çok şirketin 360 ve VR ile yaptıklarına bakarak bile, evet bu kesinlikle yeni bir şey. Bence *dronelar* sadece tek bir şey yapıyorlar: Uçmak. Bu kadar.

Su-altı *dronelarının* ve sensörlerin bazı pratik kullanım alanları var; ama genellikle herkes hava *droneleriyle* ilgileniyor, orada da sorulması gereken filme çekmek istediğiniz şey için neden uçmanız gerekiyor? Niye her şeyin üstünde olmanız gerekiyor? Aslında bu yalnızca herkesin heyecan duyduğu teknolojik bir yutturmaca. Ve VR, ortaya çıkan yeni teknolojik arzu nesnesi olarak incelediğimde VR ile de gerçekten sağlam işler çıkarabileceğimizi sanmıyorum.

Bu sadece şirketlerin "Hey bakın biz yeni teknoloji ürettik," dedikleri birer hile. Peki, insanlara değerli bir şeyler sağlayabilecek mi ve yüz milyonlarca görüntülenme alabilecek mi? Belki birkaç yıl içinde ama şimdilik daha çok dediğim gibi ortaya çıkan tuhaf bir yenilik.

TRTakademi: *"Nightcrawler" adlı filmi görmüşsünüzdür. Filmde bir haber muhabiri para için haber üretip satıyor. Mobil gazeteciliğin yükselişi sizce dijital medya için etik sorunlar yaratıyor mu?*

Tim Pool: Bence bu etik bir sorun değil, bu işin doğasına dair bir sorun. Şimdi büyük meydan okuma şudur: Gazetecilik bağımsız bir iş olmaya başlıyor. Herkes, kişiler, şirketler görünürlük vaat ediyor, şirketler "bak fotoğraflar çevrimiçi ve eğer onlarda haber değeri görürsek satın almak zorunda bile değiliz" ya da "tamam sana yer verimiz ama daha az öderiz" diyorlar.

Dolayısıyla profesyonel gazeteciler işe dair bir ikileme karşı karşıyalar. Şirketler bedava içerik temin ediyor. Bana gazeteciler işlerini kaybediyorlarmış gibi geliyor, çünkü haber için kullanılan içerik her gün daha fazla yurttaşlardan sağlanıyor. Beni korkutan dünya ise gazetecilerin artık iş bulamadığı ve haberleri sıradan, öylesine haber veren, araştırma yapmayan insanlardan temin etmemiz. Aslına bakarsanız en büyük, akılda kalan haberlerden pek çoğu, çok zaman alan ve epey para harcanması gereken araştırmacı gazetecilik neticesinde ortaya çıkmıştır ve bu yalnızca gazeteciler profesyonelse ve bu işi yaparak yaşamlarını kazanabiliyorlarsa hayatta kalmaya devam edecek bir durum. Korkutucu! Ben de bu sorunun bir parçasıyım ama teknoloji mevcut, sonuç olarak iş modelini çözmek zorundayız.

TRTakademi: *Sizin için sırada ne var? Gitmeyi planladığınız ya da istediğiniz yeni yerler var mı? Haberleştirecek yeni yerler? Mesela Suriye'deki, Irak'taki savaş?*

Tim Pool: Uluslararası bir savaşı hiç aktarmadım. Ama Ukrayna'daki iç savaşın başlangıcında kesinlikle uluslararası bir çatışmadan haberler verdim. Nerede bir son dakika haberi olsa oradaydım. Her zaman şundan emin olmalıyım vereceğim haberlerin dünya üzerinde büyük bir tesiri olmalı. İşte bunlar benim peşlerinden gittiğim haberler.

Ama bu büyük son dakika haberleri her zaman gerçekleşmiyor. Şimdilik belgesel ve daha araştırmacı gazetecilik haberlerine odaklanıyorum. Gelecek benim için de aynı olacak. Daha fazla son dakika haberi yapmaya çalışacağım. Yeni teknolojilere bakacağım ve haber vermenin yeni yollarını arayacağım. Belki bir noktada benden acayip VR maceraları bekleyebilirsiniz. Ayrıca teknoloji hakkında daha fazla haber yapacağım.

Haberlerle ilgili sorun şu, mutluluk veren haber çok az, çoğunluğu üzüntülü haberler. İnsanlar bana sürekli şunu diyor: "Senin yaptığın haberleri izlemeyi seviyoruz ama haberler her zaman bunaltıcı, iç karartıcı."

Dolayısıyla aynı etkiyi yaratmak, insanlara fark yaratmaları için ilham vermek amacıyla, daha fazla yeni teknolojileri odağına alan haberler yapmam gerektiğini düşünüyorum. Çünkü insanları heyecandırıp onlara ilham veren bu; geleceğe umut dolu bakmalarını sağlıyor.

Benim de hissettiğim, içimdeki teknoloji tutkusuyla yaptığım haberlerle üzüntülü savaş haberlerini olumlu bir dengeye kavuşturabilmek.